

Królikowska-Waś, Krystyna

"Towarzystwo Przyjaciół Ziemi
Mławskiej, zarys dziejów, 1958-2008",
Andrzej Grochowski, Mława 2008 :
[recenzja]

Rocznik Mazowiecki 21, 313-314

2009

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

518

Andrzej Grochowski,
Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Mławskiej,
zarys dziejów, 1958–2008,
Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Mławskiej, Mława 2008

Książka Andrzeja Grochowskiego – wydana z okazji pięćdziesięciolecia istnienia Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Mławskiej – stanowi rzetelne kompendium wiedzy o tej instytucji. Autor nie ograniczył się do opisu działalności Towarzystwa od chwili jego utworzenia po dzień dzisiejszy, ale sięgnął głębiej i opisał początki ruchu regionalnego w Polsce, a także uwarunkowania jego powstania.

Działalność TPZM Grochowski relacjonuje w ujęciu historyczno-tematycznym. W kolejnych rozdziałach przekrojowo przedstawia określone formy działalności Towarzystwa – dowiadujemy się, kiedy powstało, jak wyglądało jego funkcjonowanie na początku istnienia, jak kształtowały się formalne podstawy jego działalności oraz czy i jak zmieniała się na przestrzeni lat struktura organizacyjna, finansowanie i liczba członków.

Niewątpliwie smutny to fakt, że Towarzystwo do dnia dzisiejszego jest właściwie tułaczem, bo nie posiada własnej – zagospodarowanej zgodnie z potrzebami – stałej siedziby. Pomimo tej niebagatelnej trudności TPZM działało i działa nadal prężnie i z dużym rozmachem. Pod jego kierunkiem prowadzone są badania naukowe, organizowane sesje, wystawy, uroczystości rocznicowe. Prowadzona jest także działalność wydawnicza. Ponadto Towarzystwo współpracuje ściśle ze Stacją Naukową w Mławie. Działalności Stacji autor poświęca odrębny rozdział.

Mało jest w Polsce Towarzystw regionalnych, które mogą poszczycić się własnym muzeum. Do tych nielicznych należy właśnie Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Mławskiej. W 1963 r. po wielu staraniach otwarto w Mławie Muzeum Ziemi Zawkrzeńskiej. Przy jego organizowaniu pomocy merytorycznej udzielili pracownicy Muzeum Historycznego m.st. Warszawy i Muzeum Narodowego. Dzięki osobistemu zaangażowaniu prof. Stanisława Lorentza została powołana Rada Naukowa Muzeum, w której zasiadali naukowcy – pracownicy wymienionych muzeów warszawskich.

W swojej książce Grochowski relacjonuje także stosunek władz miasta do Towarzystwa. W pierwszym dziesięcioleciu jego istnienia nastawienie do tej instytucji było ze wszech miar pozytywne. Władze Mławy chwaliły prowadzoną przez TPZM działalność, sprzyjały organizowaniu wycieczek historyczno-krajoznawczych, opiece roztaczanej nad grobami poległych i nad miejscami straceń, różnym akademiom rocznicowym i oświatowym pogadankom dla młodzieży. Pierwsze oznaki niechęci ze strony władz pojawiły się w 1970 r., kiedy komitet powiatowy PZPR nie wyraził zgody na ufundowanie tablicy pamiątkowej, poświęconej miejscowym bohaterskim lekarzom – Witwickiemu i Łojewskiemu – żołnierzom Armii Krajowej. Pogorszenie sytuacji kraju w związku z reformą gospodarczą i zmianą zasad finansowania organizacji społecznych doprowadziło w konsekwencji do osłabienia zainteresowania władz miasta sprawami i znaczeniem Towarzystwa, nadal bardzo ważnego dla mieszkańców Mławy.

Działalność Towarzystwa można by – bez przesady – określić bowiem jako wielostronną i różnorodną. Organizowanie spotkań z kombatantami wojny i dbanie o miejsca pamięci narodowej przyczyniają się najlepiej do wychowywania w duchu patriotyzmu nowych pokoleń młodzieży, dla której spotkanie z żywym świadkiem, uczestnikiem odległych wydarzeń historycznych znaczy nieporównanie więcej niż uczenie się suchych, przepelnionych datami tekstów z podręczników historii.

Istotą działania Towarzystwa jest także szeroko zakrojona współpraca z innymi towarzystwami regionalnymi. Temu zagadnieniu poświęca autor ostatni, dziewiąty rozdział książki.

Ważnym uzupełnieniem omawianej pozycji jest kalendarium wydarzeń, obejmujące okres od kwietnia 1958 do grudnia 2008 r., a także aneksy zawierające fotokopie ważnych dokumentów.

Na końcu książki znajdziemy – przedstawione w układzie alfabetycznym – życiorysy najwybitniejszych, zasłużonych dla Towarzystwa działaczy.

Liczne fotografie, stanowiące ilustracje do poszczególnych rozdziałów, podnoszą atrakcyjność tego opracowania, po które warto sięgnąć.

Krystyna Królikowska-Waś